

Kód a buborékban

Az idei Bánkitó Fesztiválról

KÁLLAY ESZTER

Bánk, 2019. VII. 10–13.

A 2019-es Bánkitó Fesztivál hívószava a buborék volt, kurátora pedig már jó pár éve Don Tamás. Az alkotók videómunkákat készítettek a felhívásra, amit szóról szóra meghallgathatunk Herczog Noémi és Csepella Olivér *A kopasz énekesnő* című videójában, amelyben kettejük szkajjpolását látjuk a bánkitós projektről.

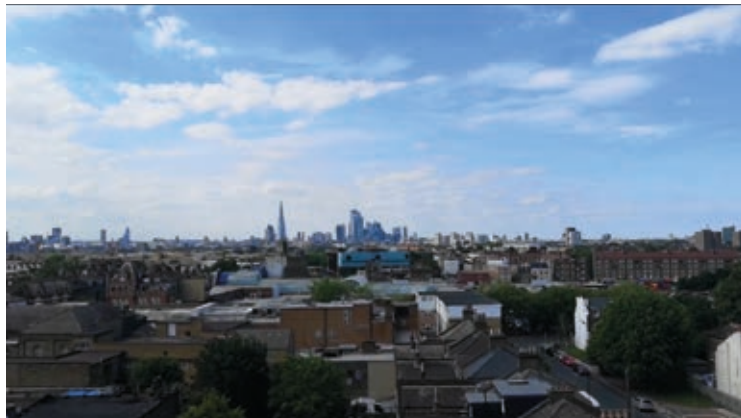
„Hogy izgalmassá tegyük a dolgot, párokat kérek fel. Olyan embereket, akik vagy nem ismerik egymást, vagy más területről jönnek, így is reflektálva a buborékra, hiszen arra kényszerítem őket, hogy mozduljanak ki a komfortzónájukból” – áll a felhívásban. A beszélgetés során végig arról ötletelnek, hogy mit találjanak ki, ezalatt azonban kiderül, hogy ők ketten tulajdonképpen már ismerik egymást, sőt dolgoztak is együtt. Videójukban a közös referenciák (budapesti utcák, főpolgármesteri előválasztás) demonstrálják, hogy mennyi közös tapasztalatuk van, hány helyen futnak össze a szálak, és hogy a buboréklétből nem olyan könnyű kijönni, mint azt az ember gondolná. Ezt a közös tapasztalatot több videó is tematizálja, leginkább Pauer Emánuel és Bilak Krystyna alkotása, a *Közös kód*. Videójukban Budapest belvárosában közlekedő járókelőket látunk, miközben két különböző hangalámondás a lakhatási válságról, politikáról, bizonytalan jövőről, időhiányról, idegesítő apróságokról, klímaszorongásról és figyelemzavarról monologizál – az említett tapasztalatok pontosan felismerhetők és megközelíthetők egy specifikus helyzetű és korú csoport számára, amely egybeesik a Bánkitó közönségével is. A *Közös kód* ezáltal egyszerre szól empátiukusan és parodisztikusan a saját közösségéhez.

Hasonló stratégiával él Kelemen Kristóf és Schuller Judit *Confessiones* című videójukban, amelyben Orbán Viktor egyik parlamenti beszéde alá játszanak be egy vallomás-szerű hangalámondást egy középosztálybeli budapesti fiatal pozíciójából. „Buborék protekcióval orvoshoz járn. Buborék, hogy bármikor felhívhatom a terapeutámat, vagy hogy a kutyamnak diétás tápot adok. Buborékot

KOCSI OLGA:

Házikó a tónál,
2019, installáció

képez a családom, a szerelmem, a barátaim és a szakmai közeget, a szeretetük és az elismerésük buborék. [...] ezáltal tudom képviselni magam, ez adja az erőmet. De élhet-e az ember folyamatos önostorozásban?” A feltett kérdést a videó végül abszurd humorba forduló naiv reménykedéssel (majd egy Enya-számmal) csapja le: „Egy dologgal talán mégis kitörhetünk a buborékból, még ha csak időlegesen is: gondolkodással, fantáziával és együttérzéssel, kedves hölgyeim és uraim, én itt erről beszélek. Hajrá Magyarország, hajrá magyarok!”

Zemplényi Kovács Barnabás és Zewde Eszter *Az emberiség utolsó lépése a következő* című, videóra vett közösségi projektje szintén a budapesti fiatal középszálllyal foglalkozik, megörökítve a klímaváltozásról folytatott vitáikat. Kérdés, hogy a fesztiválózó tapasztalatait megragadni próbáló művek nem lesznek-e öncélúak, önmagukba forduló? Egy műalkotásnak az a közeg is része, amelyben bemutatásra kerül, az alkotók pedig tisztában voltak vele, hogy a Bánkitő közönségének többsége ugyanabban a buborékban él, amelyben ők – az említett videók ezen keresztül válhatnak az önreflexió eszközeivé.

Emellett vannak azok a művek, amelyek inkább formai szempontból közelítik meg a hívószót. Ilyen Kránicz Bence és Pauer Gellért *Fürdés ASMR* című ASMR¹-paródia videója, amelyben a buborék egy elnyújtott, kellemes hangokból álló habfürdőzés kelléke egy ovális, buborék-szerű kádban, erős kontrasztban a bánkitős hidegzuhanyokkal. De ilyen Pintér Gergő és Szécsényi-Nagy Lóránd *Ősrobbanás* című munkája is, a leginkább pedig Mile Szandra és Vass Norbert *Városbuborékok, buborékvárosok* című alkotása játszik a formaisággal, amelyben

MILE SZANDRA és ÉLIÁS TAMÁS: *Same in English*, 2019, videó, 51"

egy hang a városi térben megtalálható buborék alakú tárgyakat sorol fel a Vízipók fenekétől kezdve egy térfüggetlen kamerán át a Kiscelli Múzeum kertjében látható aktig. A forma természetesen ezekben a videóknak sem független a buborék jelentésétől – valamilyen szempontból ezek önmagukba záródó konstrukciók, hermetikus tereket hoznak létre, ez adja a dolog humorát, iróniáját. A két említett (inkább a tartalomra vagy inkább a formára koncentráló) megoldást ötvözi Éliás Tamás és Mile Szandra *Same in English* című munkája, amelyben az emigráns tapasztalat, illetve egy művészeti egyetemen kiállított műalkotás buborék-formái is megjelennek. Utóbbiból kiténik, hogy a white cube galériatér is egy buborék – ez Bácsi Barnabás *Bubble* című kisfilmjének lényege is, amelyben egy galéria mellett elhaladó ember csak a saját tükörképét ellenőrzi az üvegfalon.

Berger Dániel és Kocsi Olga *Bánki Legendárium* című videója kilóg az eddig felvázolt stratégiák közül, hiszen a belpesti buborék helyett egy interjún keresztül azt vizsgálja, hogy milyen volt az 1960-as évek Bánkja, mi az a közösség, amire a fesztivál évről évre „rászerveződik” – így próbál szembe menni azzal a feltevéssel, hogy ilyenkor Budapest belvárosa költözik egy hétre Bánkra, és a fesztivál valójában nincs beágyazódva a bánki közösségbe. A videók vetítését követően a résztvevők számára lehetőség nyílik beszélgetni a benne szereplő bánki lakossal. „Nem voltak kerítések régen” – hangzik el a videóban.

Ha a videómunkák nem is győznek meg arról, hogy ki tudunk lépni saját buborékjainkból, ezeknek a határait és felépítésmódját elég játékosan közelítik meg ahhoz, hogy elgondolkodtassák a fesztiválózókat.

Jegyzetek

1 Autonomous Sensory Meridian Response, egy kellemes borzongással járó érzés.